

פרק כ'

פרק זה ילמד באופן בקיאותי. עבור מורים שיש באפשרותם להרחיב, הבאנו את ההרחבות הבאות:

יחידה 41 - "תנו לכם את ערי המקלט אשר דברתי" (א'-ט')

74 ספר יהושע | פרק כ'

3. ציינו את המילים המלמדות אותנו שהרוצח רצח ללא כוונה.

שאלת חשיבה: מדוע לדעתכם יש מספר זהה של עיר מקלט בעבר הירדן המזרחי ובעבר הירדן המערבי, אף שבעבר הירדן המזרחי היו פחות אנשים מאשר בעבר הירדן המערבי?

שאלת הפנמה: הרוצח בשגגה בורח אל עיר המקלט מפני גואל הדם הרוצה לנקום בו. מדוע אנשים רוצים לנקום? האם נקמה היא דבר טוב? האם יצא לכם פעם להשתמש בדרך אחרת לפתרון סכסוכים? מה הייתה הדרך?

---

73 ספר יהושע | פרק כ'

פרק כ' | ילמד בבקיאות

ספר יהושע		חלקת הארץ				כבוש הארץ		הבטיח לארץ	
סוף מי יהושע	המבנה	עיר	עיר	החלקה	החלקה	סכום	השטח	ראשית	הכניסה
השטח	העיר	המקלט	המקלט	בטילה	בגלג	יא-יב	יג-יד	ה-ח	א-ד
כ"ד	כ"ג	כ"ב	כ"א	כ	יח-יז	יח-יז	יח-יז	ה-ח	א-ד

יחידה 41 - "תנו לכם את ערי המקלט אשר דברתי" (א'-ט')

1. כתבו בלשונכם שנים מדיני עיר מקלט עליהם למדתם בפרק זה:

---

2. מתחו קו בין עיר המקלט לשבט שבנחלתו היא נמצאת:

<ul style="list-style-type: none"> • יהודה • שכם • מנשה • אפרים • ראובן • גד 	<ul style="list-style-type: none"> • קדש • שכם • קריית ארבע • בני • רמות • גולן
--	---

75 ספר יהושע | פרק כ'

4. נחלת השבטים - התאימו בין האותיות ובין השבטים: ראובן, שמעון, יהודה, יששכר, זבולון, מנשה, אפרים, בנימין, דן, נפתלי, גד, אשר.

א. _____ ב. _____ ג. _____ ד. _____
 ה. _____ ו. _____ ז. _____ ח. _____
 ט. _____ י. _____ יא. _____ יב. _____

הקדמה

פרק זה מתאר את קיום מצוות ייחוד ערי המקלט, שעליהן הצטוו עם ישראל בחומש במדבר (פרק ל"ד).⁵⁰ מצווה זו חייבת להתבצע אחרי כיבוש הארץ וחלוקתה (דברים י"ט, א'-ב'), לכן תיאורה מובא לאחר חלוקת הארץ לנחלות.

מה היא עיר מקלט? מקום שבו מתגוררים הלוויים, ואליהם מצטרף כל אדם שרצח בשגגה. הרוצח בשגגה נס לעיר מקלט כיוון שיש באפשרותו של גואל הדם, בן משפחה קרוב ביותר, לפגוע ברוצח כשם שזה פגע בקרוב משפחתו.

חשוב להדגיש שעיר מקלט אינה בית סוהר כמו בימינו. הרוצח יושב בעיר מקלט במטרה לחזור בתשובה, והוא עובר שם "סדרת חינוך" המלמדת אותו מחדש מהי אחריות כלפי הסביבה, כלפי החברה, כלפי המשפחה וכלפי האני העצמי.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מה תפקידה של עיר המקלט?

2. מדוע ממתין הרוצח בשגגה עד מות הכהן הגדול?

אפשרויות למענה ולדיון

הרוצח בשגגה חייב לברוח לעיר המקלט, לא רק כדי שגואל הדם לא יהרוג אותו, אלא כיוון שלא ייתכן שאדם ימשיך בשגרת החיים הרגילה שלו לאחר שפגע בחייו של אדם אחר וקטפם. בערי המקלט ישבו הלוויים - מלמדי התורה בעם ישראל. התורה היא שאמורה לגרום לאדם לשנות את דרכיו ולקבל אחריות על מעשיו.

הרוצח בשגגה יושב בעיר המקלט עד שמובא לפני הסנהדרין למשפט. אם אכן נקבע שרצח בשגגה - הוא חוזר לעיר המקלט ויושב שם עד שהכהן הגדול מת, ולאחר מכן הוא חוזר לעירו.

מדוע דווקא עד מות הכהן הגדול? תפקיד הכהן היה להשרות בישראל שכינה, המאריכה ימיהם של ישראל. הרוצח בשגגה גרם לסילוק השכינה בכך שהרג נפש מישראל. אם כן, מן הדין שלא יהיו שניהם מתהלכים חופשיים באותה עת. רק לאחר מות הכהן הגדול יכול לחזור הרוצח בשגגה לעירו.

יש לציין שאין תפקידו של גואל הדם רק לנקום ברוצח, אלא להוות מעין תובע של הרוצח, ולכן הוא זה שגורם לרוצח לבוא למשפט לפני העדה.

50 מומלץ להראות לתלמידים את הפסוקים בחומש במדבר (פרק ל"ד) שעוסקים בעיר מקלט.

המסרים העולים מן היחידה

1. **אחריות על מעשינו:** הרוצח בשגגה לומד להיזהר במעשיו, שלא יפגעו בזולת.
2. **דאגה לחברה:** החברה דואגת לרוצח בשגגה שלא יפגעו בו, כיוון שלא פגע בזולת בכוונה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

הצגה: ניתן להעלות הצגה שבה מוצג אברהם שפגע בחפץ השייך לחברו בשגגה. אברהם עומד לפני משפט, והוא צריך אנשים שיסייעו לו בטענותיו כשיעמוד לפני השופט. נסו לעזור לו לנסח את טענותיו כך שיזוכה במשפט.